

Araştırma Makalesi / Research Article

Predicting Level of Reading Motivation and Reading Comprehension Skill on Academic Success

Okuma Motivasyonu ve Okuduğunu Anlama Becerisinin Akademik Başarıyı Yordama Düzeyi*

Ali Kızgın**

Muhammet Baştuğ***

Geliş / Received: 09.07.2020

Kabul / Accepted: 09.09.2020

ABSTRACT: This research was carried out to determine the level of predicting academic success of the students based on their reading motivation and reading comprehension skills. The research was carried out on 758 students attending the fourth grade of primary school. Descriptive statistics, correlation analyzes and multiple linear regression analyzes were included in the analysis of the data. According to the findings obtained from the research, reading motivation and reading comprehension are the significant predictors of students' academic success. On the other hand, there is a low positive level between academic achievement and reading motivation; a moderate positive relationship was found between reading comprehension. Accordingly, as students' reading motivation and reading comprehension skills increase, students' academic success also increases.

Keywords: academic achievement, reading, reading motivation, reading comprehension.

ÖZ: Bu araştırma öğrencilerin okuma motivasyonları ve okuduğunu anlama becerilerinin, akademik başarıyı yordama düzeyini belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma, ilkokul dördüncü sınıfa devam eden 758 öğrenci üzerinde yürütülmüştür. Araştırma, ilişkisel tarama modelinde yürütülmüştür. Verilerin analiz edilmesinde betimleyici istatistiklere, korelasyon analizlerine ve çoklu doğrusal regresyon analizlerine yer verilmiştir. Araştırmada ulaşılan bulgulara göre okuma motivasyonu ve okuduğunu anlama, öğrencilerin akademik başarılarının anlamlı yordayıcısıdır. Diğer taraftan akademik başarı ile okuma motivasyonu arasında düşük oranda pozitif yönlü; okuduğunu anlamaları arasında ise orta düzeyde pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Bu bulgulara göre öğrencilerin okuma motivasyonu ve okuduğunu anlama becerileri arttıkça, öğrencilerin akademik başarıları da artmaktadır.

Anahtar sözcükler: akademik başarı, okuma, okuma motivasyonu, okuduğunu anlama.

* Bu çalışma birinci yazar tarafından, ikinci yazar danışmanlığında hazırlanan yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

** MEB Okul Müdürü, ORCID ID: 0000-0003-2629-2155. Yuvalı İlkokulu, Hassa, Hatay, alikizgin@hotmail.com

*** Doç. Dr. ORCID ID: 0000-0002-5949-6966. İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi, mbastug@istanbul.edu.tr

Giriş

Okuma, bireyi yaşantısı boyunca akademik, sosyal ve kültürel alanda etkileyecek bir beceridir. Okuma, bilgi edinme ve sosyal hayata uyum sağlamada önemli bir yere sahiptir. Bilgili olmak, kültürlü olmak, sürekli kendini yenilemek ve doğru düşünmek, açık ve etkili ifade tarzını öğrenerek doğru ve güzel konuşup yazmak isteyen kişinin yapması gereken en önemli uğraş alanı okumaktır. Okuma becerisinin gelişmesi bireyin benliğini geliştirmesi ve içinde bulunduğu toplum ile sağlıklı ilişkiler kurması bakımından da önemlidir.

Okumanın tanımları üzerinde durulan konu genellikle anlama ile kavramdır. Okuma, bir anlam kurma sürecidir. Bu süreçte kişi zihninde önceden var olan bilgileri kullanır ve yazar ile arasında etkili bir iletişim meydana gelir. Bu manada okuma, dinamik bir süreç olup, yazar ve okuyucu arasında etkili iletişimi zorunlu kılar (Akyol ve Yılmaz, 2010). Buradan da anlaşıldığı üzere okuma süreci okuyucunun rehberliği ve diğer öğelerin yardımıyla oluşmaktadır. Okur tarafından daha önce okunan metinler, okuyucunun kültürel birikimi, yaşam tecrübeleri gibi birçok faktör okuma sürecinde etkili olmaktadır.

Okumaya ilişkin araştırmalara bakıldığında okumanın daha çok okuduğunu anlama ve kelime tanıma şeklinde olan bilişsel boyutlarına dikkat çekildiği görülmektedir (Baker ve Wigfield, 1999: 452). Yapılan araştırmalarda ise okumayı daha anlamlı hale getiren bilişsel kabiliyetlerin yanında motivasyonun önemine de vurgu yapılmıştır (Guthrie ve Wigfield, 2000; Paris, Wasik ve Turner, 1991; Turner, 1995; Wigfield ve Guthrie, 1997). Motivasyon iş yaşamında kişiyi daha verimli hâle getirir ve onun kariyer basamaklarını hızlı bir şekilde tırmanmasını sağlar. Motivasyon, kişiyi belli bir doğrultuda eyleme geçirir ve esasında bir duygu, ihtiyaç ya da bir tutkudur. Önceden belirlenen bir hedefe ulaşmada motivasyon son derece belirleyici bir unsurdur. Doğada hiçbir nesne, kendi statik durumundan hareket edecek bir duruma geçmediği gibi insanı da harekete geçirebilecek bazı nedenlerin varlığına ihtiyaç duyulmaktadır (Arık, 1996). Bu anlamda insanın harekete geçmesini sağlayacak olan şey ise motivasyon ya da bir diğer adıyla güdüdür.

Okumak, çocuklar açısından motivasyon gerektirir. Çünkü onlar okumayı tercih edebilir ya da tercih etmeyebilir. Bu yüzden motivasyon, okumayı öğrenme ve geliştirme açısından oldukça önemli bir unsurdur (Akyol, 2005: 5; Baker ve Wigfield, 1999: 452). Araştırmalarda da dikkat çekildiği gibi motivasyon, öğrencileri yapma ve yapmama arasında seçeneğe yönlendiren bir güçtür. Eğitim hayatı boyunca motivasyonun bireye sağladığı katkı yadsınamaz. Motivasyon başarıya katkı sağladığından önemlidir, ancak aynı zamanda kendisi de sonuç kadar önemlidir. Motivasyon çoğu kez, geçici ve yüzeysel öğrenme ile kalıcı ve içselleştirilmiş öğrenme arasında fark yaratan bir olgudur. Öğrenmenin gerçekleşmesi için kişinin güdülenmiş ve faaliyete hazır olması gerekir.

Okuma motivasyonu; okumaya dair konu, netice ve süreçleri etkileyen şahsi değer, inanç ve amaçlar olarak tanımlanmıştır (Guthrie ve Wigfield, 2000: 405). Okuma motivasyonu; okuma sonuçları, süreçleri ve konularıyla alakalı olarak kişinin kendi menfi değerlerini amaçlarını ve inançlarını içermektedir. Motivasyonun en önemli özelliği devamlı bir değişim içinde ihtiyaç, ilgi ve çaba göstermektir. Okuyucuya okuma faaliyeti için harekete geçirecek, eğitim hayatı süresince başarıyı hissettirecek, onu okuma faaliyetiyle meşgul edecek kuvvetin belirlenmesi önem arz etmektedir (Güneş, 2007).

Okuma motivasyonu, okumaya ait istek, ilgi, tutum, merak ve hareketin oluşması ayrıca okumanın öneminin bilinmesi ve okuma alışkanlığının sürekli hale gelmesi için ihtiyaç olan güç olarak ifade edilmektedir. Okuma gerçekleştikten sonra olması gereken; okunanlar ile ilgili bir karar vermesi, okuyanın zihin dünyasının okunanlar yoluyla zenginleşmesidir (Katrancı, 2015).

Okuma ile okuduğunu anlamanın öğrencilerin akademik başarıları için önemli bir etken olduğu senelerdir araştırma yapanların, eğitimle uğraşanların ve anne babaların gündeminde. Okumanın, öğrencilerin akademik başarıları için eğitim sürecinin tüm aşamalarında anlamaya katkı sağladığı tartışılmaz bir konudur (Gallik, 1999). Öğrencilere okullarda verilen notlar, akademik başarıyı somut hale getiren en önemli göstergelerdendir (Keskin ve Yapıcı 2008). Okumayı seven ve kitap okumayı alışkanlık haline getiren öğrencilerin not ortalamasının daha yüksek olduğu yani akademik olarak başarılı oldukları bilinmektedir (Yılmaz, 2012). Eğitimcilerin, öğretmenlerin anne babaların en çok üzerinde durdukları ve öğrencilerden istedikleri notlarının yüksek olması yani akademik olarak başarılı olmalarıdır. Akademik başarı genel olarak öğrencinin fiziksel ve duygusal ilerlemesinin dışında kalarak tüm alanlarındaki davranış değişikliklerini göstermekle birlikte, öğrencilerin derslerde göstermeleri öngörülen davranış değişimleri bilişsel davranışlarla sınırlı kalmamaktadır. Başarılı olmaya yönelik davranışları olan bir öğrenci başarısızlık gösterdiğinde bu durum bilişsel uyumsuzlukları da getirmektedir. Bu aşamada öğrencinin beklentilerine ulaşma çabası içinde bulunması motivasyonel bir sürecin başlangıcını ifade eder (Cüceloğlu, 2008).

Sonuç olarak okuduğunu anlamanın; okuyucu, metin ve bağlamın hem birbirini etkilediği hem de birbirinden etkilendiği bir süreç sonucunda ön bilgilerin kullanılması yoluyla anlamın yapılandırılması şeklinde ortaya çıktığı söylenebilir. Okuma eyleminin yapıldığı bağlamın (çevresel koşullar, sınıf ortamı, öğrencinin içinde bulunduğu durum ve sosyokültürel özellikler) hem okuyucuyu hem metnin mesajının algılanma şeklini etkileyerek okuduğunu anlama sürecini yönlendirdiği ifade edilebilir

Bu çalışmamızda akademik başarıyı etkilediği düşünülen okuma, okuma motivasyonu, okuduğunu anlama gibi değişkenler üzerinde durulmuş ve akademik başarı üzerine etkileri incelenmiştir. Ülkemizde okuma motivasyonu ve akademik başarı ilişkisini ele alan çalışmalar yurt dışı çalışmalarına nazaran az sayıdadır. Bu açıdan düşünürsek ilkokulun ilk senelerinden başlanarak öğrencilerin okuma motivasyonu ve okuduğunun anlamanın akademik başarıya etkisinin incelenmesi önem taşımaktadır. Araştırma kapsamında aşağıdaki soruların cevapları aranacaktır.

a. İlkokul dördüncü sınıfa devam eden öğrencilerin okuma motivasyonları, genel akademik başarıları ve okuduğunu anlama puanları cinsiyete göre değişmekte midir?

b. İlkokul dördüncü sınıfa devam eden öğrencilerin okuduğunu anlama puanlarının, öğrencilerin genel akademik başarılarını yordama düzeyi nedir?

c. İlkokul dördüncü sınıfa devam eden öğrencilerin okuma motivasyonlarının, öğrencilerin genel akademik başarılarını yordama düzeyi nedir?

d. İlkokul dördüncü sınıfa devam eden öğrencilerin okuma motivasyonlarının, öğrencilerin okuduğunu anlama puanlarını yordama düzeyi nedir?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, okuma motivasyonu ve okuduğunu anlamının akademik başarıya etkisini saptamaya yöneliktir. Bu yüzden geçmişte veya günümüzde var olan halini, var olan haliyle tasvir etmeyi hedefleyen tarama modeli çerçevesinde, karşılaştırma türünde araştırma yapabilmeyi sağlayan ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Kullanılan bu modeli tanımlayabilmek için iki değişkenli ya da daha fazla değişkenin bulunduğu ve bağımsız değişkene göre meydana gelen grupların arasında bağımlı değişkene göre farklılık olup olmadığını araştıran bir karşılaştırma türü olarak tanımlamak mümkündür. (Karasar, 2009, s.77-85).

Çalışma Grubu

Bu araştırma Hatay İli Hassa İlçesinde öğrenim gören dördüncü sınıf öğrencileri ile yapılmıştır. Hassa ilçesinde bulunan Milli Eğitime Bakanlığına bağlı 20 ilkokuldan, 403 kız öğrenci, 355 erkek öğrenci olmak üzere toplamda 758 kız ve erkek öğrenci çalışmanın örneklemini meydana getirmektedir. Araştırmada çıkan bulguların öğrencilerin tamamının özelliklerini daha iyi ortaya koyması için araştırmaya dâhil edilen kız ve erkek öğrenciler farklı sosyoekonomik gruplardan seçilmiştir. Bu amaçla Hassa ilçesinde bulunan ilçe merkezi, köy ve kasaba okullarının tamamına ulaşılmaya çalışılmıştır. İlçedeki bütün ilkokullara ulaşıldığından örneklemdaki öğrenciler genel manada alt, orta ve üst düzeyde sosyoekonomik grup çocuklardan meydana geldiği söylenebilir.

Verilerin Toplanması

Bu çalışmada verileri toplamak için; Okuma Motivasyon Ölçeği (OMÖ) ve okuduğunu anlama metinleri (Bir adet bilgilendirici metin ile bir adet öyküleyici metin.) kullanılmıştır. Okuma Motivasyonu Ölçeği Guthrie ve Wigfield (1997) tarafından geliştirilmiştir. Yıldız (2010) tarafından Türkçeye uyarlaması yapılmış olan Okuma Motivasyonu Ölçeği 21 madde ve iki ana alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin Türkçeye uyarlaması sonucu tüm boyutlara ilişkin bulunan Cronbach Alpha güvenirlik katsayıları $\alpha=.86$ olarak hesaplanmıştır (Yıldız, 2010, s.80).

Çalışmanın örneklemini oluşturan öğrencilerin akademik başarılarının tespit edilmesinde Türkçe, Fen Bilimleri, Matematik ve Sosyal Bilgiler dersi karne notları dikkate alınmıştır.

Uygulama her okula farklı günlerde iki defa gidilerek yapılmıştır. Birinci gün okuduğunu anlama metinleri uygulanmıştır. İkinci gün ise Okuma Motivasyon Ölçeği (OMÖ) uygulanmıştır. Veriler yaşı küçük olan öğrencilerden toplandığı için, Okuma Motivasyon Ölçeği (OMÖ) uygulanmadan önce öğrencilerle örnek uygulamalar yapılarak öğrencilere ölçekle ilgili açıklamalar yapılmıştır. Ölçekler uygulayıcının okuyup öğrencilerin cevaplandıracağı formattadır. Ölçeklerdeki her madde öğrencilere önce uygulayıcı tarafından okunmuş ve öğrencilerin cevaplarını işaretlemesine fırsat verilerek süreç tamamlanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada kullanılan OMÖ Guthrie ve Wigfield (1997) tarafından geliştirilmiştir. Yıldız'ın (2010) Türkçeye kazandırmış olduğu OMÖ 21 madde (4'lü Likert tipi, 1=Benden çok farklı ile 4=Bana çok benziyor) ve iki ana alt boyuttan meydana gelmektedir.

Okuduğunu anlamayı ölçmek için de "Olmasaydı" isimli bilgilendirici metin ve soruları ile "Kör Nişancılar" isimli öyküleyici metin ve soruları kullanılmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde Statistical Packages for the Social Sciences (SPSS) programı kullanılmıştır. Nicel değişkenlerin normal dağılıma uyup uymadığı Kolmogorov-Smirnov testi ile incelenmiş ve tüm değişkenlerin normal dağılıma uygun olduğu belirlenmiştir. Gruplar bağımsız iki örneklem t testi ile karşılaştırılmıştır. Nicel değişkenler arasında ilişki olup olmadığının incelenmesi için pearson korelasyon analizi uygulanmıştır. Bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki doğrusal modelin oluşturulması için ise çoklu doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır. Nicel değişkenlerin tanımlayıcı istatistikleri ortalama±standart sapma şeklinde gösterilmiştir. P< 0.05 değerleri istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiştir.

Bulgular

Tablo 1. Nicel Değişkenlerin Tanımlayıcı İstatistikleri

DEĞİŞKENLER	$\bar{X}\pm SS$	Alt-Üst Değer
Genel Akademik Başarı	75.94±17.62	0-100
Öyküleyici Metin Türünde Anlama	73.77±17.34	0-100
Bilgilendirici Metin Türünde Anlama	57.33±19.99	0-100
Okuma Motivasyonları	3.23±0.44	0-4

758 kişinin genel akademik başarı, öyküleyici metin türünde anlama, bilgilendirici metin türünde anlama ve okuma motivasyonlarına ilişkin puanlarının ortalama, standart sapmaları ve alınabilecek puanların alt ve üst puan değerleri Tablo 1'de verilmiştir.

Tabloya göre öğrencilerin genel akademik başarı puanları ($\bar{X}=75,94$) ve öyküleyici metin türünde anlama puanları ($\bar{X}=73,77$) puanlama sisteminin 0-100 aralığında olduğu düşünüldüğünde ortalama puanlarının yüksek düzeyde olduğu söylenebilir. Öğrencilerin bilgilendirici metin türünde anlama puanları ($\bar{X}=57,33$) ortalama puanın hemen üstünde olsa da genel olarak düşük seviyede olduğu söylenebilir. Öyküleyici metin türünde anlama ile bilgilendirici metin türünde anlama puanlarının ortalaması alındığında okuduğunu anlama puanları ($\bar{X}=65,55$) çıkmaktadır. Puanlama sisteminin 0-100 aralığında olduğu düşünüldüğünde okuduğunu anlama puanlarının ortalamasının üstünde olduğu söylenebilir. Öğrencilerin okuma motivasyon puanlarının alt değerinin 0 üst değerinin 4 puan oldu düşünüldüğünde okuma motivasyonu puanlarının ($\bar{X}=3,23$) ortalamasının üstünde yüksek seviyede olduğu söylenebilir.

Tablo 2. Cinsiyete Göre Okuma Motivasyonları, Genel Akademik Başarı ve Anlama Puanlarına İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler ve Karşılaştırma Sonuçları

DEĞİŞKENLER	CİNSİYET		p
	Kız	Erkek	
	$\bar{X} \pm SS$	$\bar{X} \pm SS$	
Okuma Motivasyonları	3.30±0.42	3.15±0.44	<0.001***
Genel Akademik Başarı	77.49±18.93	74.18±15.83	0.010*
Okuduğunu Anlama	67.34±15.46	63.51±17.39	0.001**

* : p < 0.05, ** : p < 0.01, *** : p < 0.001

Kız öğrencilerin ve erkek öğrencilerin okuma motivasyonları, genel akademik başarı ve okuduğunu anlama puanları bakımından karşılaştırma sonuçları Tablo 2’de verilmiştir. Kız ve erkek öğrencilerin okuma motivasyonları, genel akademik başarı ve anlama puanları bakımından istatistiksel olarak farklı olduğu görülmektedir. Kızların puan ortalamaları tüm değişkenler bakımından erkeklerden anlamlı olarak yüksektir (p<0.05).

Genel Akademik Başarı Üzerine Okuma Motivasyonları ve Okuduğunu Anlama Değişkenlerinin Etkisinin İncelenmesi (Çoklu Regresyon Analizi Bulguları)

Tablo 3. Nicel Değişkenler Arasındaki Pearson Korelasyon Tablosu

DEĞİŞKENLER	Genel Akademik başarı	Anlama
Anlama	0.602***	
Okuma motivasyonları	0.203***	0.189***

***: p<0.001

Nicel değişkenler arasındaki korelasyon Tablo 3’teki gibidir. Buna göre genel akademik başarı; okuduğunu anlama ile pozitif yönlü orta düzeyde ilişkili iken okuma motivasyonları ile pozitif yönlü zayıf ilişkiye sahiptir (p<0.001). Öğrencilerin okuduğunu anlamaları ile okuma motivasyonları arasında ise pozitif yönde zayıf bir ilişki olduğu tespit edilmiştir (p<0.001).

Tablo 4. Çoklu Doğrusal Regresyon Modeli Sonuçları

DEĞİŞKENLER	Katsayı	Standart hata	Beta	VIF	T	P
Sabit	22.922	4.023			5.698	<0.001***
Okuma Motivasyonları	0.625	0.031	0.585	1.037	19.891	<0.001***
Anlama	3.744	1.187	0.093	1.037	3.155	0.002**
n = 758	R² = 0.371 Durbin Watson d=1.712 (F=222.593, p < 0.001)					

** : p < 0.01, *** : p < 0.001

Genel akademik başarı bağımlı değişkeni üzerine okuma motivasyonları ve anlama değişkenlerinin etkisinin araştırıldığı çoklu doğrusal regresyon analizi sonucu oluşturulan model anlamlıdır ($p < 0.001$). Bağımsız değişkenlerin varyans şişme değerleri (VIF) incelendiğinde tüm VIF değerlerinin 5'ten küçük olduğu görülmüş, yani bağımsız değişkenler arasında çoklu bir bağlantı yoktur. Her iki bağımsız değişkenin modele katkısı istatistiksel olarak anlamlıdır ($p < 0.01$). Buna göre oluşturularak çoklu doğrusal regresyon modeli aşağıdaki gibidir:

$$\text{Genel akademik başarı} = 3.744 * (\text{Anlama}) + 0.625 * (\text{Okuma motivasyonları}) + 22.922$$

Oluşturulan çoklu regresyon modelindeki her iki bağımsız değişkenin de modele katkısı pozitif yöndedir. Diğer bağımsız değişkenlerin değeri sabit olarak kabul edildiğinde, genel akademik başarı puanı; okuma motivasyonları puanı 1 birim arttığında 0.625 puan, anlama puanı 1 birim arttığında 3.744 puan artmaktadır. Dolayısıyla anlama puanının modele katkısı okuma motivasyonları puanından daha fazladır. Model açıklayıcılık katsayısı (R^2) incelendiğinde genel akademik başarı puanının %37.1'inin modelde yer alan bağımsız değişkenler tarafından açıklandığı, %62.9'unun modelde yer almayan başka faktörler tarafından açıklandığı görülmektedir. Bunun yanı sıra, Durbin Watson test istatistiği 1.5-2.5 aralığında olduğundan artıklar arasında otokorelasyon yoktur (Tablo 4).

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Makalenin bu bölümünde, araştırmada elde edilen bulgulara göre elde edilen sonuçlar, tartışma ve bu sonuçlar çerçevesinde geliştirilen öneriler mevcuttur.

Sonuç ve Tartışma

Dördüncü sınıf öğrencilerinin genel akademik başarılarına öğrencilerin cinsiyetine göre bakıldığında kız öğrencilerin genel akademik başarıları, erkek öğrencilerin akademik başarılarından daha yüksektir. Alan yazın incelendiğinde Ateş'in (2008) ulaştığı sonuca göre kız öğrencilerin Türkçe dersi akademik başarılarının, erkek öğrencilerin Türkçe dersi akademik başarılarına göre daha iyi olduğu tespit edilmiştir. Aba (2018) tarafından yapılan araştırmada öğrencilerin akademik başarıları cinsiyet açısından incelenmiştir. Araştırmada kız öğrencilerin akademik başarı puanları yüksek çıkmıştır ancak kız erkek grupları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Bahar (2006) yaptığı araştırmada kızların akademik başarılarını erkeklerin akademik başarılarından daha yüksek olarak bulmuştur. Kız öğrencilerin genel akademik başarılarının erkek öğrencilerin genel akademik başarılarından daha yüksek olması ilgili alan yazınla tutarlı olduğu söylenebilir.

Dördüncü sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama puanlarına cinsiyet açısından bakıldığında kız öğrencilerin erkeklerden daha iyi okuduğunu anlama puanına sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Saraç Erkmén (2019) tarafından yapılan araştırma da kız öğrencilerin ve erkek öğrencilerin okuduklarını anlama düzeylerinin cinsiyete göre değişip değişmediğine bakılmış araştırma sonucunda kız öğrencilerin okuduğunu anlama düzeyleri erkek öğrencilerin okuduğunu anlama düzeylerine göre yüksek çıkmıştır. Ateş (2008)

tarafından yapılan araştırmada kız öğrencilerinin okuduğunu anlama başarılarının erkek öğrencilerin okuduğunu anlama başarılarından daha iyi seviyede olduğu görülmüştür. Deveci (2019) tarafından yapılan araştırmada da kızların okuduğunu anlama puanlarının erkeklere göre daha yüksek seviyede olduğu bulgusu mevcuttur. Aynı şekilde benzer araştırmalarda da kız öğrencilerin okuduklarını anlama düzeylerinin erkek öğrencilerin okuduklarını anlama düzeylerinden daha iyi seviyede olduğu bulguları mevcuttur (Bayraktar, 2017; Çiftçi ve Temizyürek, 2008; Kutlu vd., 2011; Sallabaş, 2008).

Dördüncü sınıf öğrencilerinin okuma motivasyonlarına cinsiyet açısından bakıldığında kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha fazla okuma motivasyonuna sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Literatüre bakıldığında okuma motivasyonunu cinsiyet açısından inceleyen Yıldız (2013) ilköğretim üç, dört ve beşinci sınıf öğrencilerinin okuma motivasyonlarını incelemiş araştırmalarında öğrencilerin içsel motivasyonları açısından farklılık olmadığı görülmüş ancak dışsal motivasyon olarak bakıldığında kızların okumaya yönelimleri erkeklere göre daha yüksek çıkmıştır. Goodwin, Henderson, McGeown ve Wright (2012) ilköğretim öğrencileri üzerine yaptıkları araştırmada öğrencilerin okuma motivasyonlarının cinsiyete göre farklılaşma durumunu incelemişler, kız öğrencilerinin içsel motivasyonun erkek öğrencilerin içsel motivasyonuna göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Katrancı'nın (2015) dördüncü sınıf öğrencilerini kitap okuma motivasyonları ile ilgili yapmış olduğu araştırmada da kız öğrencilerin kitap okuma motivasyonları erkek öğrencilerden yüksek çıkmıştır. Yine aynı şekilde Wigfeld ve Guthre (1997) dördüncü ve beşinci sınıf öğrencilerinin okuma motivasyonları ile ilgili yaptıkları araştırmada da kız öğrencilerinin okuma motivasyonları erkek öğrencilerden yüksek olduğunu tespit etmişlerdir.

Dördüncü sınıf öğrencilerinin genel akademik başarıları; öğrencilerin okuduklarını anlama puanları ile pozitif yönde ve orta düzeyde ilişkili olduğu belirlenmiştir. Yılmaz (2011) yaptığı araştırmada öğrencilerin okuduklarını anlama puanlarıyla öğrencilerin Türkçe, Fen Bilimleri Matematik ve Sosyal Bilgiler derslerine yönelik akademik başarıları arasında anlamlı bir ilişki olduğunu tespit etmiştir. Yaptığı araştırma okuduğunu anlama puanının öğrencilerin her ders için ayrı ayrı ve genel olarak akademik başarıları üzerinde olumlu etkisi olduğu görülmüştür. Özçelik (2011) yaptığı araştırmada okuduğunu anlama becerisinin öğrencilerin akademik başarısını olumlu yönde etkilediğini belirtmiştir. Obalı (2009) okuduğunu anlamamın öğrencilerin fen bilimleri dersi akademik başarısını pozitif orta düzeyde etkilediğini bulmuştur. Ateş (2008) öğrencilerin okuduklarını anlama puanlarıyla Türkçe dersi akademik başarıları ile genel akademik başarıları arasında pozitif yönde yüksek düzey ilişkisinin olduğu sonucuna ulaşmıştır. Aynı şekilde benzer araştırmalarda okuduğunu anlama becerileri yüksek öğrencilerin Matematik dersi akademik başarılarının yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. (Deniz 2013; Göktaş 2010; Özdemir ve Sertsöz 2008; Uzun 2010).

Dördüncü sınıf öğrencilerinin genel akademik başarılarının; öğrencilerin okuma motivasyonları ile pozitif yönlü zayıf ilişkiye sahip olduğu belirlenmiştir. Yıldız (2013)

yaptığı araştırmada okuma motivasyonunun okuduğunu anlamayı, akıcı okumayı ve akademik başarıyı pozitif yönde anlamlı derecede katkı yaptığını belirtmektedir. Araştırma sonucunda varılan önemli sonuçlardan biri de okuma motivasyonu okuduğunu anlama ve akıcı okumayla beraber akademik başarının %61'ini açıklamasıdır. Varılan bu sonuca göre okuma ile ilgili değişkenlerin akademik başarıyı çok kuvvetli şekilde etkilediği görülmektedir. Piage'nin (2011) okuma güçlüğü çeken öğrencilerden oluşan araştırma modelinde, öğrencilerin okuma ile ilgili akıcı okumaları, dışsal motivasyonları ve okuduğunu anlamaları 7. sınıfta öğrenim gören öğrencilerinde akademik başarının %89'unu, 6. sınıfta öğrenim gören öğrencilerinin akademik başarılarının %83'nü açıkladığı görülmüştür (Akt. Yıldız, 2013). Katrancı (2015) tarafında dördüncü sınıf öğrencileri üzerinde yapılan çalışmada öğrencilerinin kitap okuma motivasyonunun Türkçe dersi akademik başarısını yordama düzeyini incelemiştir. Çalışma sonucunda öğrencilerin kitap okuma motivasyonunun Türkçe akademik başarısı için önemli bir etken olduğu görülmüş ve akademik başarının %9'unu açıkladığı görülmüştür.

Dördüncü sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama puanları ile öğrencilerin okuma motivasyonları arasında ise pozitif yönlü zayıf bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Gottfried (1990) tarafından beşinci sınıf öğrencileriyle yapılan araştırmada öğrencileri okuma motivasyonu ile okuduklarını anlamaları arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Akyol ve Yıldız (2011) okuma alışkanlıkları, okuma motivasyonu ve okuduğunu anlama üzerine geliştirdiği yapısal modelin analiz sonuna göre; içsel motivasyonun okuduğunu anlamayı olumlu yönde etkilediği görülmüştür. Yine Yıldız (2013) yaptığı araştırmada öğrencilerin okuma motivasyonunun okuduğunu anlamayı, akıcı okumayı ve akademik başarıyı anlamlı düzeyde etkilediğini tespit etmiştir. Alan yazın incelendiğinde de okuma motivasyonunun okuduğunu anlama ve akıcı okumayla doğrudan ilişkili olduğunu belirten çalışmalar (Baker ve Wigfield, 1999; Gottfried, 1990; Wigfield ve Guthrie, 1997; Wang ve Guthrie, 2004; Yıldız, 2010) olduğu görülmektedir.

Öneriler

- Okuma motivasyonu öğrencilerin akademik başarıları ile okuduğunu anlamalarında önemli bir yere sahiptir. Bu yüzden okuma motivasyonu ile okuduğunu anlama üzerinde durulmalı, aynı zamanda okulda eğitimciler evde aileler okuma motivasyonunu ve okuduğunu anlamayı artırıcı etkinlik ve faaliyetlere yer vermelidir. Kız öğrencilerin akademik başarısı, okuduğunu anlaması ve okuma motivasyon puanları erkek öğrencilerden daha iyidir. Bu nedenle erkek öğrencilerin ilgisini çekecek, onları meraklandırarak içerikler ve etkinlikler kullanılmalıdır.
- Okuduğunu anlama akademik başarıyı olumlu yönde etkilediğinden ilkökul seviyesinde verilecek okuma ve okuduğunu anlama eğitimi öğrencileri akademik olarak ileri seviyelere taşıyacaktır.
- Araştırmacılar okuma motivasyonunu artıracak etkinlikler geliştirerek etkisini inceleyebilirler.

- Araştırmacılar öğrencilerin okuma motivasyonu, okuduğunu anlama ve akademik başarılarının cinsiyete göre farklılaşma nedenlerini ortaya koyan çalışmalar yapılabilirler.
- Araştırmacılar okumanın duyuşsal boyutuna yönelik ölçekler geliştirebilirler.

Kaynakça

- Aba, D. (2018). *Öğrencilerin sınav kaygısı ile akademik başarı arasındaki cinsiyet farklılığı*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Akyol, H. (2005). *Türkçe ilkokuma yazma öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Akyol, H. & Yılmaz, M. (2010). Okuma Bozukluğu Olan Bir Öğrencinin Okuma ve Yazma Becerisinin Geliştirilmesine Yönelik Bir Durum Çalışması. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 5(4), 1690-1700.
- Akyol, H. & Yıldız, M. (2011). İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama, okuma motivasyonu okuma alışkanlıkları arasındaki ilişki. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(3), 793-815.
- Arık, İ. A. (1996). *Motivasyon ve heyecana giriş*. İstanbul: Çantay Kitabevi.
- Ateş, M. (2008). *İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin okuduğunu anlama düzeyleri ile Türkçe dersine karşı tutumları ve akademik başarıları arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Bahar, H. H. (2006). KPSS puanlarının akademik başarı ve cinsiyet açısından değerlendirilmesi. *Eğitim ve Bilim*, 31(140).
- Baker, L. & Wigfield, A. (1999). Dimensions of Children's Motivation for Reading and Their Relations to Reading Activity and Reading Achievement. *Reading Research Quarterly*, 34: 452-477.
- Bayraktar, İ. (2017). Ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin okuma tutumları ile okuduğunu anlama becerileri arasındaki ilişki. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 5(4), 582-594.
- Cüceloğlu, D. (2008). *İnsan ve Davranışı*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Çiftçi, Ö. & Temizyürek, F. (2008). İlköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama becerilerinin ölçülmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(9), 109-129.
- Deniz, M. K. (2013). *İlköğretim beşinci sınıf öğrencilerinde okuduğunu anlama becerisi ile matematik dersindeki akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.
- Deveci, K. (2019). *İlkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin okumaya yönelik tutumları ile okuduğunu anlama becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi ve sürece ilişkin öğretmen görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trabzon Üniversitesi Eğitim Enstitüsü, Trabzon.
- Gallik, J. D. (1999). Do they read for pleasure? Recreational reading habits of collage students. *Journal of Adolescent & Adult Literacy*, 42(6), 480-489.
- Goodwin, H., Henderson, N., McGeown, S. & Wright, P. (2012). Gender differences in reading motivation: does sex or gender identity provide a better account. *Journal of Research in Reading*, 35(3), 328-336.
- Gottfried, A. E. (1990) Academic intrinsic motivation in young elementary school children. *Journal of Educational Psychology*, 82, 525-538.

- Göktaş, Ö. (2010). *Okuduğunu anlama becerisinin ilköğretim ikinci kademe matematik dersindeki akademik başarısına etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Guthrie, J.T. & Wigfield, A. (2000). Engagement and motivation in reading. (Eds. ML Kâmil, PB Mosenthal, PD Pearson and R. Barr) *Handbook of Reading Research*, Lawrence Erlbaum Associates, New Jersey.
- Guthrie, J. T. & Wigfield, A. (1997). Relations of children's motivation for reading to the amount and breadth of their reading. *Journal of Educational Psychology*, 89, 420-432.
- Guthrie, T. J. & Wang, J. H. (2004). Modeling the effect of intrinsic motivation, extrinsic motivation, amount of reading, and past reading achievement on text comprehension between U.S. and Chinese students. *Reading Research Quarterly*, 39, 2, 162-186.
- Güneş, F. (2007). *Türkçe öğretimi ve zihinsel yapılandırma*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemi*. (19. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Katranacı, M. (2015). İlkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin kitap okuma motivasyonlarının incelenmesi, *Anadil Eğitim Dergisi*, 3(2), 49-62.
- Keskin, H. K. & Yapıcı, Ş. (2008). Başarılı ve başarısız öğrencilerin kişilik özellikleri ile ilgili öğretmen ve veli görüşleri. *Kuramsal Eğitim Bilim e-dergi*, 1 (1): 20-32.
- Obalı, B. (2009). *Öğrencilerin Fen ve Teknoloji başarısı ile Türkçede okuduğunu anlama ve matematik başarıları arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Özçelik E. G. (2011). *Okuduğunu anlama becerisinin başarıya etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Özdemir, A. & Sertsöz, T. (2006). Okuduğunu anlama davranışının kazandırılmasının matematik başarısına etkisi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 23, 237- 257.
- Paris, S. G., Wasik, B. A. & Turner, J. C. (1991). The development of strategic readers. In R. Barr, M. I. Kâmil, P. Mosenthal, & P. D. Pearson (Eds.), *Handbook of reading research* (Vol. 2, pp 609-640). New York: Longman.
- Sallabaş, E. (2008). İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin okumaya yönelik tutumları ve okuduğunu anlama becerileri arasındaki ilişki. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(16), 141-155.
- Saraç Erkmén, M. (2019). *İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin boş zaman etkinliklerinin ve okuduğunu anlama becerilerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Turner, J. C. (1995). The influence of classroom contexts on young children's motivation for literacy. *Reading Research Quarterly*, 30, 410-441.
- Uzun, C. (2010). *İlköğretim öğrencilerinin matematik dersi problem çözme becerilerinin bazı demografik değişkenler ve okuduğunu anlama becerileri açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.
- Yıldız, M. (2010). *İlköğretim 5. Sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama, okuma motivasyonu ve okuma alışkanlıkları arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Yıldız, M. (2013). İlköğretim 3, 4 ve 5. sınıf öğrencilerinin okuma motivasyonlarının incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 38(168), 260-271.

- Yıldız, M. (2013). Okuma motivasyonu, akıcı okuma ve okuduğunu anlamanın beşinci sınıf öğrencilerinin akademik başarılarındaki rolü. *Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature and History of TurkishorTurkic Volume 8/4*, p. 1461-1478.
- Yılmaz, M. (2011). İlköğretim 4. sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama seviyeleri ile Türkçe, Matematik, Sosyal Bilgiler ve Fen ve Teknoloji derslerindeki başarıları arasındaki ilişkinin belirlenmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilgiler Dergisi*, 29, 9-14.
- Yılmaz, B. (2012). *Okuma alışkanlığının okul başarısına etkisi: Ankara Keçiören Atapark İlköğretim Okulu öğrencileri üzerine bir araştırma*. Külçü, Ö., Çakmak. T., Özel, N. (Editörler), Prof. Dr. K. Gülbün Baydur'a armağan (210-218). Ankara: Özyurt Matbaacılık.